

rum canonizationem. Ad hoc vero facile respondeatur, imprimis sufficere probabilem fidem de alterius justitia; unde etiam quoad homines defunctos, ut privatim nos eorum orationibus commendemus, sufficit humana fides de eorum sancta vita, licet ad publicum cultum et orationem Ecclesiae auctoritas etiam publica necessaria sit. Deinde addimus inter viventes sufficere generalem rationem præsumendi, unumquemque justum esse, quem non constat esse malum, ut illius orationes postulare possimus, quia in hoc nullum est periculum erroris aut superstitionis. Quin potius improbabile non est, etiamsi mihi constet alium esse in peccato, dummodo fidem habeat, posse me illius deprecationem postulare, quia oratio peccatoris ex fide, et auxilio Spiritus Sancti facta, potest esse utilis, ut infra videbimus. Secus vero est de hominibus jam defunctis, quia si damnati sint, jam non sunt in statu orandi apud Deum, præsertim pro aliis, neque omnino sunt jam de corpore Ecclesiæ, ideoque nullam possumus habere cum ipsis communicationem. Ac propterea, ad vivandum periculum communicandi cum homine jam damnato, orando ad illum, necessaria est multum probabilis opinio de illius salute, ut convenienter ad illum orare possimus.

25. *An possimus ad animas purgatorii orationes fundere?* — *Sententia communis est, non esse orandum ad eas.* — Solet autem hic esse peculiare dubium de animabus purgatorii, an possimus liceat nos ipsis commendare, et ad illas orare. In quo dubio communis sententia est, non esse orandum ad animas purgatorii. Ita docet D. Thom. 2. 2, q. 8, art. 4, ad 3; et idem sentit art. 11, ad 3. Idem tenet Alens., 4 part., q. 26, memb. 3, art. 5, § 4, quæstiunc. 3; D. Anton., 4 p., tit. 5, cap. 3, § 2; Abulens., in 6 cap. Matth., quæst. 87; Sylvester, verb. *Oratio*, n. 3; Navarrus, in Enchirid. de Oratione, cap. 1, n. 22. Et in hanc partem inclinant Paludanus, Richardus, et alii Theologi, in 4, dist. 15. Duplex videtur esse potissima ratio hujus sententiæ. Prima, quia animæ existentes in purgatorio non audiunt nec cognoscunt orationes nostras, cum neque videant Verbum, nec credibile sit eis fieri speciales revelationes, cum earum statui non debeantur; ergo neque possumus cum illis loqui. Secundo, quia ipsæ non orant pro aliis, et aliud subsidium nobis præstare non possunt; ergo. Major probatur, quia sunt in statu satisfaciendi et solvendi, et quasi in carcere, ideoque non sunt in statu orandi pro aliis.

28. Addo tamen tertio non esse certum

26. *Altera opinio asserens animas purgatorii posse orare pro nobis.* — Nihilominus Gabriel, in canone missæ, lect. 58, ad finem, licet expresse non dicat posse nos ad animas purgatorii orare, dicit tamen ipsas orare pro nobis, et præsertim pro benefactoribus suis, nam supponit cognoscere suffragia et affectus viventium erga ipsas. Ex quo aperte sequitur posse nos earum suffragia postulare, vel tacite, hac intentione illis suffragando, ut ipsæ nobis vicem rependant, vel etiam expresse earum orationes petendo, quia non potest esse malum expresse petere quod licet desiderare, et interpretative postulare. Et hanc sententiam sequitur Medina, Cod. de Oratione, q. 4 et 5. Et potest fundari in illa generali ratione, quod oratio unius justi pro alio justo indigente per se honesta est, et officium charitatis; sed in animabus purgatorii nihil est quod hoc officium pro nobis impedit, neque etiam in nobis est aliquid cur illud postulare non possimus; ergo. Minor quoad priorem partem probabit infra capite sequenti; quoad posteriorem vero probatur, quia, ex hoc quod nos petamus ab illis animabus sanctis id quod pro nobis ipsæ præstare possunt, nihil sequitur aut contra honorem debitum Deo, aut contra aliquam aliam virtutem, et alioquin id conciliat charitatem, et devotionem circa animas purgatorii.

27. *Resolutio questionis positæ.* — In hoc breviter distinguendæ sunt due quæstiones. Una est, an illæ animæ orient pro viatoribus, et hanc infra expediemus. Alia est, an nos possimus orare ad ipsas. In qua primo claram est, quod si ipsæ non orant pro nobis, nec nos possumus orare ad ipsas. Secundo, si ipsæ non cognoscunt nostras orationes, etiam videtur otiosum et supervacaneum orare ad ipsas. Nam quod Medina respondet, licet non cognoscant orationes nostras, posse ipsas generaliter orare pro his qui se illis commendant, et hoc satis esse ut nos utiliter ipsis nos commendemus, quod est ad ipsas orare, hoc (inquam) non satisfacit: quia si petitio nostra ad illarum notitiam pervenire non debet, inutilis est, nec potest habere rationem virtutis, quamvis possumus benefacere animabus, ut ita comprehendamur sub benefactoribus earum, pro quibus ipsæ specialiter orant. Hoc autem totum non est orare, nisi loquamur ad ipsas, quod sane rationabiliter facere non possumus, si credimus ipsas nos non audire neque intelligere.

animas purgatorii non cognoscere orationes nostras, et non esse incredibile eis manifestari per suos Angelos custodes, vel per nos-tros, vel per utrosque; quia hoc non excedit statum earum, et est actus consentaneus angelicæ custodiæ, vel propter bonum viventium, vel propter solatium aliquod accidentale eorum qui purgantur. Unde ulterius, si quis ad illas oret pie credens audiri ab ipsis, nihil peccabit, quia operatur ex pia credulitate et affectione, et nulli periculo se exponit, quia, licet fortasse non ita sit, neque animæ illæ hujusmodi orationes percipient, nihilominus oratio ejus in sinum ejus convertetur. Et fortasse etiam verum est animas illas, saltem cum beatæ fiunt, cognoscere orationes omnes toto illo tempore ad eas fusas, et eis moveri ad intercedendum in patria pro oratoribus suis. Quapropter, qui in hoc modo orandi fructum et devotionem senserit, non videtur ab illo revocandus, quanquam per se loquendo non videatur necessarius, quia devotio ad animas purgatorii magis ostenditur, suffragando illis per opera satisfactoria, et orando pro illis; et hoc satis est ut ipsæ moveantur ad orandum pro nobis, quando et quomodo potuerint juxta divinam ordinacionem.

CAPUT XI.

UTRUM OMNES SPIRITUS BEATI ET JUSTI ORARE POSSINT?

1. *Personæ divinæ orare non possunt, ut tales sunt.* — Supponimus, quod certum est, divinas personas, ut tales sunt, orare non posse, quia orare est actus inferioris, et requirit distinctam voluntatem inter eum qui orat et ad quem orat; personæ autem divinæ neque habent superiorum extra se, neque inter se una est inferior alia, et unicam tantum habent voluntatem; et ideo neque una potest orare ad aliam, neque omnes ad quempiam alium. Cum autem in Scriptura dicitur Deus petere aut rogare aliquid ab homine, ut Exod. 32: *Dimitte me*, etc., vel Spiritum Sanctum postulare pro nobis, ad Rom. 8, utraque locutio metaphorica est; nam in priori ostenditur quantum valeat oratio justi apud ipsum, ut bene explicat Cardinalis Bellar., lib. 1 de Bonis operibus, cap. 8. In posteriori autem explicatur et appropriatur Spiritui Sancto spiritus orandi, quem in nos infundit, ut lib. 2 de Trinit. latius dixi. Addidi

vero, *ut tales sunt*, ne Christum ut hominem comprehenderem: nam Verbum per humanitatem orare potuit et potest, ut in superioribus factum est; et de illius oratione præter ea quæ attigimus c. præced., ex professo tractavimus circa q. 21 tertiae partis D. Thom., et ideo nihil hic addere necesse est.

2. *Sancti angeli pro nobis orant, et nostras orationes Deo præsentant.* — Secundo, de sanctis Angelis certum est etiam ipsis orare, non solum gratias agendo, et laudando Deum, et benedicendo ipsum, quæ in Scripturis passim leguntur; sed etiam proprie petendo et obsecrando, et petitiones nostras Deo præsentando, ut constat ex Tobie 12, et multis locis Apocal. Item superius ostendimus ex Scripturis, Angelos sanctos orari ab hominibus, quod supponit ipsis orare pro nobis, quia non oramus ad illos tanquam ad auctores honorum, sed tanquam ad intercessores, loquendo de propria oratione, quæ aliquo modo ad Deum terminanda sit.

3. *Beatae animæ duplice intelligi possunt orare pro nobis.* — *Primo modo in generali pro nobis orant.* — *Secundo in particulari etiam orant pro nobis.* — Unde etiam constat animas sanctas et beatas orare Deum pro nobis; quod intelligi potest, vel in generali, vel in particulari pro tali persona et tali negotio seu necessitate. De priori modo res est clara, quia etiam ante Christi adventum, quando animæ justæ perfecte purgatae non videbant Deum, sed erant in sinu Abraham, orabant pro viventibus, ut de Jeremia et Onia legimus 2 Machabæorum ult., et de Samuele et Moyse colligitur ex Jerem. 45; ergo multo magis nunc Sancti jam Beati pro viatoribus orabunt, quia non ignorant in quibus periculis versemur, et majori magisque perpetua charitate nos diligunt. De alio autem modo orandi pro nobis in particulari res est etiam certa de fide, quam præsertim probavit Hieronym. contra Vigilantium. Et sequitur ex assertione præcedentis capituli, nam si Sancti orantur a nobis in particulari, certe et ipsi simili modo orant pro nobis; nam hoc maxime est quod nos ab eis petimus, quodque universa Ecclesia præcipue intendit, cum ad eos orat. Item quia si quid obstaret, maxime quia vel orationes nostras, vel necessitates in particulari non cognoscunt; sed hoc est falsum, ut ostensum est cap. præced.; ergo. Major constat, quia nulla alia conditio excogitari potest necessaria ad orandum, quæ Sanctis beatis desit. Nam et Deum summe reverentur, et ideo modis om-

nibus illum libentissime colunt, et apud ipsum plurimum valent ad intercedendum, quia si viatores ad hoc valent, multo magis Beati. Unde etiam ipsis non orantibus, eorum merita apud Deum valent, ut propter ipsos Deus nobis benefaciat, et ideo solent fideles in vita, ut supra diximus, per Sanctos jam defunctos Deum obsecrare, ut patet etiam Genes. 25 et 26, 3 Reg. 15, et Daniel. 3. Denique nostris orationibus excitantur et moventur ad orandum pro nobis in particulari; cum ergo vehementer nos diligent, dubitari non potest quin ita orient pro nobis, sicut ab eis postulamus; nam affectum benevolentiae et misericordiae erga nos habent, ut late Augustin., lib. 21 de Civitate, cap. 18.

4. *Dubium scitu dignum.* — Nonnulla tamen obiter declaranda occurunt. Primum est, an Beati, cum ad Deum pro nobis in particulari orant, prae noscent eventum seu effectum talis orationis, necne? Nam si vident orationem non habituram effectum, non postulabunt, quia habent voluntatem suam maxime conformem divinæ voluntati; ergo non postulabunt aliquid praeter id quod sciunt divina voluntate esse depositum. Si autem prae ciunt effectum esse futurum, non est cur illud possulent, quia jam sciunt nostram orationem esse exauditam, aut Deum ex se voluisse tale beneficium conferre. Si denique neutrum sciunt, scilicet, an Deus sit id concessurus, necne, haec suspensio et incertitudo videtur statui beatifico repugnare; vel certe si hoc non repugnat, etiam non oportebit ut Beati videant orationes nostras, quia non magis pertinet ad statum beati Francisci, verbi gratia, videre orationes suorum fratrum ad se fusas, quam videre eventus illarum, et beneficia per eum fratribus suis conferenda: eademque ratio est de ceteris Sanctis respectu quorumcumque orantium, servata proportione.

5. *Expeditur.* — Respondetur, omnibus his modis posse contingere ut Sancti in celo orient, quia nullus eorum repugnat orationi, et nullus etiam eorum est necessario conjunctus cum Sanctorum beatitudine. Et de primis quidem duobus modis habemus certum exemplum in anima Christi Domini; illa enim videt in Verbo omnia quae in omnibus differentiis temporis futura sunt; ergo quando orabat, definite sciebat an Deus facturus esset quod orabat, necne; nihilominus rogavit pro Petro, ne deficeret fides ejus, et rogavit Patrem ut mitteret Spiritum Sanctum, et efficaciter rogavit pro praedestinatis, quae omnia sciebat

infallibiliter fuisse futura. Et aliunde etiam oravit ad Patrem, ut a se transferret calicem passionis, cum certo sciret illud non fuisse a Patre concedendum. Idem ergo nunc accidere potest Sanctis beatis in celo orantibus; et praesertim de sanctissima Virgine id credendum est, quia, ut pie creditur, videt omnia quae Deus in Ecclesia operatur, infra Christi animam; ergo quando orat, bene jam novit quid Deus facturus sit ob talem orationem. Idem ergo in quocumque alio Beato accidere potest respective, seu juxta statum suum. Ratio vero est, quia neutra prae scientia excludit orationem. Nam si Beatus videt orationem futuram esse efficacem, tunc libenter et majori affectu orat, quia simul etiam prae noscit Deum disposuisse id facere per talem orationem. Si autem Beatus prae noscit effectum non esse concedendum, nihilominus orare potest saltem ex affectu simplici, et ex amore talis personæ. Sicut enim Christus oravit in horto ad ostendendum affectum suæ naturæ, quæ ostensio cedebat in honorem et cultum Dei, et non discordabat a voluntate ejus, quia sub jiciebatur illi secundum suam efficacem voluntatem, ita Beatus potest orare Deum ex affectu simplici charitatis ad proximum, sub jicendo suam voluntatem efficacem voluntati Dei. Et ita exercet actum divini cultus et charitatis proximi, et non discordat a voluntate Dei.

6. De tertio autem membro habemus exemplum in Daniel. 10, juxta expositionem Hieronym. ibi, et Gregor., 17 Moral., cap. 17, quam secutus est D. Thomas, 1 p., q. 113, art. 8; ibi enim Gabriel Angelus dicitur cum Daniel orasse pro liberatione Judæorum, et princeps regni Persarum (id est, Angelus custos illius regni) dicitur eis restituisse orando, scilicet, ne Judæi dimitterentur: *Quia nesciebat*, ait D. Thom., *quid Deus disposueret, et procurabat commodum regni sibi commendati, donec de divina ordinatione sibi constaret;* ergo interdum Sancti beati orant ignorando quem effectum sua oratio sit habitura, donec illum postea per revelationem cognoscant. Atque ita tenet Cajet., d. q. 83, art. 4, et 3 p., q. 10, art. 2, ubi ex eodem loco Danielis id confirmat; quod etiam sentit D. Thom., in 4, d. 48, quæst. 3, art. 3. Ibi tamen cum D. Gregor. significat, illos sanctos Angelos non contraria petivisse, sed tantum contraria merita ex diversis partibus ad divinum examen retulisse, Dei sententiam expectantes. Unde sentit Beatum nunquam petere, nisi quando oratio

ejus implenda est. Sed intelligendum hoc puto de petitione absoluta, et ex voluntate efficaci; nam ex affectu simplici, ut dicebam, postulare possunt; qui petendi modus semper habet conditionem inclusam, ratione cuius potest non impleri, sine repugnantia ad statum beatificum. Aliqui vero putant omnino esse eamdem rationem de orationibus nostris et de eventibus earum, ac propterea Sanctos simul videre in Verbo et orationes nostras, et an repræsentare Deo habituræ sint effectum, ne contingat eis frustra suscipere patrocinium nostrum. Quæ ratio non cogit; nam, licet intercedant pro viatore quando impetraturi non sunt, non frustra intercedent, quia saltem exercebunt actum religionis et charitatis, et fortasse in ordine ad universalem providentiam Dei, et magis ostendendam ejus justitiam poterit talis oratio habere aliquam utilitatem. Unde non videtur esse omnino eadem ratio de oratione et de eventu, quia oratio directe pertinet ad personam ipsius Beati, et ejus cognitio est per se necessaria ad statum ipsius Beati; cognoscere autem omnes eventus orationum, et dispositionem divinæ providentiae circa illos, non ita spectat ad singulos Beatos. Unde quoad hanc partem, probabilem existimo hanc sententiam Cajetani, quia non video repugnare statui beatifico, quamvis etiam intelligam non convinci ex loco Danielis.

7. *Quid intelligatur cum dicitur Sanctus beatus Deo presentare nostram orationem.* — *Alensis.* — Ulterius inquiri potest quid sit Angelum vel Sanctum aliquem beatum offerre Deo, vel praesentare orationem nostram. Nam quod hoc faciant non solum Angeli, sed etiam sanctæ animæ in celo, ex Apocalypsi supra ostensem est. Quid autem illud sit, exponere necesse est, quia non videtur esse idem quod orare pro nobis; tum quia tanquam diversum videtur ponи in Scriptura; tum etiam quia inter homines praesentare principi petitionem alterius, non est pro illo petere. Aliunde autem videtur, seclusa intercessione, non habere locum hujusmodi praesentationem petitionis respectu Dei: nam Deus statim per se novit petitionem, unde non potest ei ab alio praesentari; deinde quia, seclusa intercessione, illa praesentatio non esset fructuosa, neque alicujus utilitatis. Dubium hoc movet Alens., d. q. 26, memb. 3, art. 4, § 2, in fine, et obscurissime illud resolvit; tandemque dicere videtur hanc oblationem orationis nostræ factam per Angelum esse congratulationem quamdam de acceptatione orationis ex parte Dei. Sed hoc mihi non probatur; tum quia congratulatio hæc supponit orationem jam esse acceptam Deo, et hoc ipsum esse revelatum Angelo congratulationem facienti: at vero oblatio orationis non supponit acceptationem ejus; nam potius ad hoc offertur seu praesentatur Deo, ut exaudiatur et acceptetur; ergo potius oblatio est via ad acceptationem quam congratulatio illius. Tum etiam quia congratulatio proprie non videtur referri ad Deum, sed ad hominem ejus oratio acceptata supponitur; nam est significatio lætitiae propter beneficium illi collatum. Respectu autem Dei, solum potest esse gratiarum actio, eo quod orationem acceptaverit, ut supponitur: prius autem est orationem offerre, quam gratias agere, eo quod acceptata fuerit.

8. *Auctoris sententia.* — Dico ergo nihil aliud esse Sanctum aliquem offerre vel praesentare Deo orationem alicujus viatoris, nisi narrare apud Deum quid viator ille desideret ac posulet, quod variis modis intelligi potest. Primo, quando viator orat ad Sanctum ut hoc vel illud sibi impetrat a Deo, et postea Sanctus hoc ipsum praesentat, seu narrat Deo. Et tunc simul ipse orat, et praesentat orationem alterius, orationem, inquam, non Deo immediate factam, sed sibi. Unde tunc Sanctus directe orat, et intercedit pro viatore, ut desiderium ejus impleatur. Ad hoc autem obtendum, praesentat petitionem sibi factam quasi pro titulo et ratione obtinendi a Deo id quod impetrat. Sæpe enim continget Angelum vel Sanctum aliquem petere a Deo, et impetrare homini multa bona quæ ipse non postulaverat ab ipso Angelo et Sancto; et tunc Beatus quidem orat pro viatore, et non praesentat ullam orationem viatoris, nec illo titulo postulat. Quando vero præcessit petitio ex parte viatoris oblata alicui Beato, tunc et Beatus ipse orat, et praesentat orationem viatoris. Alio modo potest hoc contingere, quando viator optat quidem petere ab ipsomet Deo, sed non audet per seipsum accedere, et ideo roget Sanctum aliquem, ut orationem suam praesentet Deo. Tunc enim Sanctus per se primo praesentat Deo petitionem, quam viator ab ipsomet Deo immediate postulat, sed in signum devotionis et humilitatis vult per dignorem personam praesentari. Unde etiamsi intelligamus tunc non adjungere Sanctum propriam et immediatam intercessionem, ut oratio viatoris exaudiatur, per hoc solum quod alterius orationem praesentat, illi addit (ut sic dicam) vim et pondus ad impe-

trandum; credibile autem est semper adjungere intercessionem suam. Nihilominus tamen satis differunt ratione formalis orare Deum pro alio, vel offerre Deo orationes alterius, et hoc posterius semper supponit orationem aliquam hominis Sancto oblatam, illud vero prius non semper supponit orationem hominis, nam orant Sancti pro nobis, etiam non rogati a nobis, ut dictum est.

9. *An Sancti pro seipsis orent?* — Tertio, dubitari potest an Sancti orent non solum pro aliis, sed etiam pro seipsis. Et ratio dubii est, quia oratio fit ut desiderium nondum expletum impleatur; sed hoc desiderium Beatis repugnare videtur; ergo etiam repugnat beatitudini ut Sancti pro se orent per propriam petitionem, de qua nunc agimus; nam per gratiarum actionem et laudationem pro beneficiis acceptis clarum est posse orare. Probatur minor, in qua sola est difficultas, quia desiderium non impletum cruciat, quantum est ex se, et affligit animum; repugnat ergo beatitudini, quae est status omnium bonorum aggregatione perfectus. In contrarium vero est, quia Apocal. 6 dicitur, *ridisse Joannem sub altare Dei animas intersectorum propter verbum Dei, clamantes ad Deum: Usquequo, Domine, non judicas, et non vindicas sanguinem nostrum, etc.*? Ex quo loco colligunt omnes, Sanctorum animas postulare a Deo gloriam suorum corporum. Unde D. Thom., dicta q. 83, art. 11, ad 1, docet Sanctorum animas orare pro gloria corporis, et pro sola illa, quantum ad ipsos spectat, quia solum (inquit) deest illis gloria corporis. Ex quo videntur sentire et Angelos non orare pro seipsis, quia non sunt capaces corporum, et homines beatos nihil posse sibi postulare, quod ad statum animae separatae pertineat. At vero Alens., 4 p., quæst. 26, memb. 3, art. 4, § 2, dicit Beatos etiam orare pro bono habito, ut continuetur, quod tam in Angelis quam in animabus locum habet. Item ait eos orare pro consummatione numeri electorum, et pro justitia in reprobis exequenda.

10. *Sancti non orant pro pertinentibus ad essentiali beatitudinem.* — Verumtamen ego existimo primo, Sanctos non orare pro his quæ spectant ad beatitudinem essentiali suam. Probatur, quia illam habent; ergo ut sic illam postulare non possunt. Neque etiam possunt petere augmentum ejus, quia sciunt illud repugnare secundum ordinem divinæ sapientie et providentie, et secundum naturam illius status, unde tale augmentum non

desiderant, et de hoc desiderio recte dicitur repugnare statui beatitudinis. Eadem ratione existimo contra Alen., non postulare conservationem, seu perpetuitatem suæ beatitudinis, quia neque talem conservationem, seu perpetuitatem habent in desiderio, sed re ipsa jam illam possident, et illa fruuntur; illorum enim gloria mensuratur æternitate, quæ suo modo tota est simul. Et quamvis semper a Deo pendeant, et ab ejus voluntate, tamen jam certo sciunt et securi sunt, hoc decretum esse absolutum in divina voluntate, et mandatum executioni sine periculo pœnitentiæ. Et eadem ratione, non est quod desiderent aut petant perpetuam conservationem sui esse, nam hoc totum includitur in perpetuitate beatitudinis. Sicut etiam Christus Dominus non orat pro conservatione unionis, et aliorum bonorum suæ humanitati concessorum, quia non considerat illam conservationem ut futuram, sed ut præsentem et immutabilem.

11. *Secus est de his quæ ad accidentalem gloriam spectant.* — At vero pro his quæ ad accidentalem gloriam pertinent, orare possunt Sancti jam beati, quia non totam gloriam accidentalem simul habent, sed in illa mutationem et augmentum recipiunt. Et ad hanc orationem pertinet clamor sanctarum animarum pro corporibus suis; nam gloria corporis et in se accidentaria est respectu status beatifici, et conjunctio cum corpore glorioso conferet aliquo modo ad accidentalem perfectionem gloriae animæ. Hac etiam ratione possunt sine dubio orare Sancti pro complemento numeri prædestinatorum; nam, licet hæc oratio videatur esse pro aliis, tamen etiam redundat in ipsos orantes, quatenus ex perfectione illius numeri mirum in modum augebitur accidentalis gloria singulorum. Hoc ergo modo etiam Angeli possunt orare pro se. Nec video cur non possint petere revelationes aliquarum rerum quas nesciunt, vel quidpiam simile. Sic etiam Christus in nocte cœnæ oravit ad Patrem: *Clarifica Filium tuum;* ubi claritatem sui nominis per notitiam creditum postulavit, quæ pertinet ad accidentalem gloriam Christi, ut homo est: et verisimile est eamdem orationem facere nunc, et facturum usque ad diem judicii, quia illa clarificatio necdum perfecta est, neque usque ad diem judicii finietur. Ita ergo possunt alii Sancti orare pro aliquo dono accidentalis gloriae. Quod si quis objicerit quia accidentalis gloria sequitur ex essentiali, si-

cut proprietas ex essentia, respondebimus idem objici posse de gloria corporis et animæ. Igitur, eo ipso quod hæc emanatio non est tam intrinseca et naturalis, quin contingat essentiali gloriam esse sine hoc vel illo dono gloriae accidentalis, datur locus petitioni boni nondum habiti. Præsertim, quia in donis gloriae accidentalis est magna latitudo, et quædam magis necessario consequuntur, quam alia. Circa hæc ergo bona, quæ nondum habentur, potest esse in Beato simplex desiderium sine imperfectione suo statui repugnante. Quia semper habent quidquid eis convenit secundum præsentem statum, et in futuro nihil appetunt etiam accidentale, nisi juxta beneplacitum divinæ voluntatis, et certo sciunt semper habituros quod suo statui conveniat, per media divinæ dispositioni consstantea, inter quæ unum est humilis petitio et oratio ad Deum.

12. *Animæ purgatorii an orent pro se.* — *Dubio respondetur.* — Sed jam dicendum sequitur de animabus purgatorii, nam de animabus damnatis, sicut et de dæmonibus, nihil dicere necesse est, quia constat damnatos non esse in statu orandi. Possunt quidem aliquid petere, vel a Deo, vel ab aliquo Sancto, sicut legimus dæmonem petuisse a Deo, ut sibi permetteret tentare sanctum Job, Job 1 et 2. Et similiter legimus divitem damnatum petuisse ab Abrahamo justo, Lucæ 16. Tamen illa petitio non meretur nomen orationis, quia neque ad cultum religiosum pertinet, nec ex pio affectu procedit, quomodo nunc de oratione loquimur, ut in principio diximus. Animas autem purgatorii certum est esse capaces hujusmodi orationis, quia sunt justæ, et carent multis bonis quæ ex pio affectu petere possunt. Unde certum existimo orare pro seipsis, ut recte docuit Alens., d. a. 4, § 4. Quid autem orent, vel ad quid orent pro seipsis, non eodem modo ab omnibus explicatur.

13. *Quidnam purgatorii animæ pro se orent.* — Distinguit autem ibi Alensis tres proximos fines, seu fructus orationis. Primus (ut ait) est ad degustandum, secundus ad exsolendum, tertius ad impetrandum. De secundo certum est non habere locum in animabus purgatorii, quia non sunt in statu satisfaciendi, et ita non orant ut pro reatu pœnam, quo tenentur, satisfiant, quia cognoscunt ibi non commutari pœnam ignis in aliquam propriam actionem ipsius animæ patientis. De primo etiam fructu ait Alensis non habere

locum in animabus purgatorii; et rationem reddit, quia illæ animæ ita sunt intentæ pœnitioni et afflictionis ex dilatatione gloriae, et solutioni pœnam, ut non intendant contemplationi et dulcedini. Sed profecto si de oratione late sumpta loquamur, ut dicit ascensum mentis in Deum, et comprehendit perfectam contemplationem, dubitandum non est quin animæ illæ perfectissime orent, et sint in altissima contemplatione et amore Dei, ut in 4 tom., tract. de Purgatorio, latius dictum est. Ubi etiam ostensum est non repugnare illi statui habere aliquod gaudium spei et charitatis simul cum dolore pœnarum. At si loquamur de oratione stricte pro petitione, ut loquimur, sic verisimile est animas illas non postulare sibi aliquam delectationem vel dulcedinem in illo statu, quia potius pati volunt, et quam citissime purgari; imo, etiam si contemplando et amando Deum aliquam delectationem capiant, fortasse illam directe non intendunt, sed naturaliter sequitur ex amore Dei, cui omnino incumbunt.

14. *Animæ purgatorii possunt impetrare.* — Hic vero proprie agimus de oratione illarum animarum, quantum ad tertium fructum, scilicet vim impetrandi, de qua certum est habere locum in illis animabus, ut ibidem Alens. docet, et concordant alii auctores statim citandi: quia illæ animæ sunt justæ, et gratæ Deo; ergo si aliquid decens petant, dignæ sunt exaudiiri; quia, licet non sint in statu merendi, hoc necessarium non est ad impetrationem orationis. Sed difficultas est quid possint sibi petere, quia nec liberacionem a malo, nec consecutionem alicujus boni postulare posse videntur. Primum patet, quia ibi non habent aliud malum, nisi pœnam et detentionem, a qua sciunt non esse liberas, nisi per condignam satisfactionem; ergo non petunt in hoc remissionem aliquam; nec etiam petunt ut post condignam passionem pœnam inde liberentur, quia certo sciunt illud futurum esse infallibiliter ex lege justitiae. Secundum autem patet, quia pro illo statu non videntur esse capaces alicujus boni, quo careant; præsertim cum dixerimus verisimile esse non postulare consolationem aliquam, vel voluntatem.

15. *Animæ purgatorii postulare possunt, ut ab illo statu liberentur et in gloriam ferantur.* — Nihilominus dicendum est utrumque posse sibi postulare. Cur enim non poterunt humiliiter a Deo petere ut quam citissime inde liberentur juxta ordinem suæ divinæ provi-

dentiae, sive hoc sit immediate condonando sibi aliquam partem poenae propter Christum, sive (quod facilius est) excitando fideles justos, qui pro eis satisfaciant, et suffragia vel indulgentias pro eis applicent. Ita enim refert Greg. in lib. Dial., interdum visas esse animas purgatorii petere a viventibus suffragia; ergo etiam poterunt orare Deum, ut aliquo modo eis provideat, quo cito inde liberentur. Et hinc consequenter orant pro bono gloriae obtainendo; nam, licet certo sciant post expiationem poenae superesse sibi aeternum premium, nihilominus recte faciunt desiderando illud, et desiderium suum Deo explicando. Et praeterea si fortasse ibi indigent aliquo levamine vel consolatione, ut facilius possint illam Dei absentiam sustinere, non video cur non possint hoc accidentarium bonum petere, vel ex honesto affectu naturae, vel etiam ex amore Dei, ut facilius et suavius possint illum exercere, hoc enim totum illi statui non repugnat.

16. *An purgatorii animae pro viventibus orent?* — Antiquorum opinio negat. — Opinio recentiorum affirmit. — *Animae purgatorii orare possunt pro viatoribus in communi.* — Tandem dubitari potest an illae animae orent pro viventibus viatoribus; antiquorum enim Theologorum fere communis opinio fuit, animas purgatorii non orare pro aliis, quia sunt quasi in carcere et in statu poenali, et quasi sub vindicta divini judicii, ideoque non sunt in statu orandi pro aliis. Ita D. Thomas, d. q. 83, art. 11, ad 3; Alens, d. § 4, et alii, quos retuli c. praeced. Et refert ac sequitur Navar., in Enchirid. de Orat., in praeludiis, n. 26 et 29. Nihilominus multi recentiores Theologi contrariam sententiam docuerunt post Gabrielem, lect. 58, in Can., quem secutus est Med. supra, et Bellar., lib. 2 de Purgatorio, cap. 15, et Greg. de Valent., 3 tom., disp. 6, q. 2, p. 6. Quorum sententia mihi quidem satia pia et probabilis videtur, intellecta praesertim de oratione in generali, vel ex parte rerum, vel ex parte personarum. Non est enim haec sententia necessario connexa cum alia supra tractata, quae habet posse nos orare et petere aliquid ab animabus purgatorii; nam illa supponit rem magis incertam, scilicet quod illae animae cognoscant nostras petitiones vel actiones. Unde si supponamus, illas non cognoscere, ac proinde non esse orandas a nobis, consequenter dicendum est illas non posse orare pro nobis in particulari, scilicet ut hoc vel illud desiderium nostrum

impleatur, vel ut in hac aut illa necessitate nobis subveniatur, quia ignorant desideria aut necessitates nostras in particuli. Tamen in generali orare possunt primo quoad personas pro omnibus viatoribus, vel pro Ecclesia militante, vel pro his qui illam gubernant, aut sub alia simili generali ratione. Videntur etiam posse orare pro particularibus personis, cum quibus habuerunt in via specialem conjunctionem vel amicitiam; in hoc tamen (quia ignorant an illae personae adhuc sint in via, vel in quo statu sint) oportebit ut adhibeant conditionem, si adhuc in via existant, etc. Certius orare possunt pro illis viatoribus, qui ipsis suffragantur, et curam habent orandi, vel aliqua opera faciendi pro sua liberatione; illa enim oratio in particulari est pro talibus personis quas Deus optime novit, licet ipsis animabus ignotae sint. Ex parte vero materiae seu rei postulatae, oratio erit generalis, proportionata cognitioni; nam illae animae bene norunt in quantis periculis versemur, et quantum indigeamus divinis auxiliis et beneficiis; postulare ergo possunt ut Deus nobis subveniat, vel ut peccata remittat, tentationes auferat, et similia. Hæc ergo oratio per se impossibilis non est.

17. *Non esse indecentem illi statui hunc orandi modum.* — Quod autem non sit aliena neque indecens illi statui, probatur, quia illae animae sunt charæ Deo, et quamvis ab illo pro tunc affligantur, non tamen ut ab inimico, sed ut a justo judge, et parente optimo, qui eas beatas efficere cupit, et ideo illas purgat; quam poenam ipsæ maxima voluntate suscipiunt et patiuntur, ut filii, non ut servi; ergo non repugnat illi statui, ut a Deo aliquid petant pro fratribus et amicis benefactoribus suis. Confirmatur, quia nos viatores, quamvis credamus esse magis reos poenarum quam sint animae purgatorii, nihilominus pro aliis recte oramus; ergo reatus poena, qui durat in illis animabus, non reddit illas indignas, vel improportionatas ad orandum pro aliis. Neque etiam actualis poena hoc facere potest, quia potius illa est quoddam bonum, et continua diminuit illum reatum, et per se non est incompossibilis cum affectu et oratione pro aliis. Aliunde vero hic est actus charitatis vel gratitudinis; cur ergo non poterunt illum exercere illae animae? Accedit quod ante adventum Christi animae existentes in limbo orabant Deum pro viventibus, saltem illo generali modo, ut colligitur ex 2 Machabæorum ultim., et ex Jeremie 15. Affert denique Bel-

larminus, quod etiam interdum legantur animæ purgatorii fecisse miracula apud Greg., lib. 4 Dialogorum, c. 40, et Petrum Damianum, in epist. de miraculis sui temporis, quod licet accidere potuerit, etiam ipsis animabus tunc non orantibus, sed Deo ea miracula faciente propter earum præterita merita, tamen inde probabile sumitur argumentum, quod Deus, qui ita honorat animas illas, etiam dum illas purgat, facilius recipiet et exaudiet orationes illarum. Est ergo hæc sententia pia et probabilis, et quamvis sit incerta, sufficit ut possint viatores benefacere animabus purgatorii, eo fine ut orationes earum magis participant. Atque hinc tandem concluditur animas purgatorii etiam posse in particulari orare pro nobis, si nostras necessitates vel orationes cognoscunt, ut ex dictis satis constat.

CAPUT XII.

UTRUM VIATORIBUS OMNIBUS CONVENIAT ORARE?

1. *Sensus questionis declaratur.* — *Infideles incapaces sunt orationis.* — *Viatores justos orare possunt tam pro se quam pro aliis, notum est.* — Potest hæc quæstio tractari etiam de viatoribus Angelis, et de hominibus in statu innocentiae, sed non est dubium quin illi etiam fuerint capaces orationis, et quod illa uti potuerint et debuerint juxta sui status exigentiam. Neque de illis aliquid peculiare dicendum occurrit, sed sub generali lege justorum viatorum comprehendendi sunt. Agimus ergo de viatoribus hominibus secundum præsentem statum, qui in tres ordines distribui possunt, scilicet infideli, justorum, et fidelium peccatorum. De infidelibus, suppono non esse capaces orationis de qua loquimur, donec fidem habeant, juxta illud Pauli ad Rom. 10: *Quomodo invocabunt in quem non crediderunt?* Illa enim verba ostendunt fidem esse fundamentum verae orationis, seu invocationis Dei. Nec disputandum est modo, an paganus vel gentilis, pro ratione cognitionis quam de Deo habet, vere possit orare, quia non est dubium quin possit petere, et fortasse honesta intentione, et sine circumstantia moraliter mala, quia supponimus petere a vero Deo juxta cognitionem naturalem, seu acquisitam per traditionem humanam, quam de illo habet. Quicquid tamen sit de illa petitione, et de honestate ejus, et de viribus naturæ aut gratiae per quas fieri potest, in præ-

senti quasi nihil reputatur, quia non est oratio vere supernaturalis, nec fundata in fide, nec per se conferre potest illo modo ad vitam æternam, nec etiam fundari potest in divina promissione. Omissis ergo infidelibus, de viatoribus item justis contraria ratione nihil etiam dicere necesse est, quia per se notum est posse orare tam pro se quam pro aliis, nam cum oratio viatoribus maxime commendetur ac præcipiatur, nulli inveniri possunt aptiores ad orandum, quam justi. Neque oportet inter eos aliqua distinctione uti, quia sive imperfecti sint, sive perfecti, omnes sunt grati Deo, et ideo apti ad orandum, tam pro se quam pro aliis, quamvis quidam sint aliis aptiores, scilicet qui puriores sunt, et Deo propinquiores.

2. *An peccatori fidei conveniat orare.* — *Tali peccatori eo in statu licet orare.* — *Objectioni occurritur.* — Solum ergo de peccatoribus fidelibus superest dubium, an illis conveniat orare. Constat enim illis non deesse potestatem orandi, nam ad orandum ex parte intellectus sufficit fides, et ex parte voluntatis desiderium bonum, quod ex auxilio gratiae sine sanctificante gratia haberi potest. Tria igitur possunt interrogari. Primum, an liceat illis orare in eo statu. Secundum, an debeant seu teneantur orare, tam pro se quam pro aliis? Tertium, an eorum oratio efficax sit. De primo, jam supra diximus talem orationem per se non esse illicitam, quia in actu orationis non est aliqua dignitas specialis, ob quam sanctitas personæ ad illius actus honestatem necessaria sit. Et hoc supponunt communiter Doctores, quos infra referemus, dum quærunt an oratio peccatoris infallibiliter impetrat; supponunt enim posse esse bonam, et non displicere Deo ex hoc præcise quod a peccatore fit. Idem colligitur ex alio certo principio, quod, qui alias tenetur ex præcepto orare, etiamsi sit in statu peccati mortalis, debet recitare et orare, implebitque præceptum, nullumque novum peccatum committet, etiamsi non se disponat ad gratiam, antequam recitet. Quod si quis dicat hoc esse verum in ministris Ecclesiæ, quia non suo nomine, sed Ecclesiæ orant, quia sanctitas Ecclesiæ supplet eorum defectum, respondemus primo non solum in oratione publica, sed etiam in privata verum esse principium illud; nam si quis ex voto teneatur recitare rosarium, debet implere obligationem suam, licet non sit in statu gratiae; idemque est si ex mandato superioris obliga-